

Trybunał Sprawiedliwości ogłosił dzisiaj wyrok w sprawie C-800/19; Mittelbayerischer Verlag KG

Sprawa - zainicjowana odesłaniem prejudycjalnym Sądu Apelacyjnego w Warszawie – **dotyczy wykładni przepisów rozporządzenia nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych.**

OKOLICZNOŚCI SPRAWY

Rozporządzenie nr 1215/2012 stanowi w szczególności, że osoba, która ma miejsce zamieszkania [miejsce zamieszkania lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego – przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę.

SM jest Polakiem, który w okresie II wojny światowej był więźniem obozu w Auschwitz. Angażuje się on w działania mające na celu zachowanie w świadomości społecznej pamięci o ofiarach zbrodni popełnionych przez hitlerowskie Niemcy na Polakach w okresie II wojny światowej, m.in. uczestniczy w spotkaniach edukacyjnych.

Spółka Mittelbayerischer Verlag KG ma siedzibę w Niemczech i wydaje w języku niemieckim internetowy dziennik (www.mittelbayerische.de) o charakterze regionalnym, który jest dostępny za pośrednictwem Internetu także z innych państw, w tym z Polski.

W 2017 r. na stronie internetowej www.mittelbayerische.de opublikowany został artykuł pod tytułem „Ein Kämpfer und sein zweites Leben”. Publikacja ta przedstawia wojenne i powojenne losy Israela Offmana, Żyda ucalałego z holocaustu. Artykuł wymienia także siostrę Israela Offmana, która - cytując pierwotną treść artykułu: „została zamordowana w polskim obozie zagłady Treblinka”.

W tych okolicznościach SM wniósł do Sądu Okręgowego (SO) w Warszawie o ochronę jego dóbr osobistych, w szczególności tożsamości narodowej i godności narodowej.

Pozwana niemiecka spółka przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy wniosła o odrzucenie pozwu z uwagi na brak jurysdykcji sądów polskich. SO w Warszawie oddalił wniosek o odrzucenie pozwu.

Rozpoznający wniesione przez niemiecką spółkę zażalenie na to postanowienie, Sąd Apelacyjny w Warszawie, który skierował do Trybunału pytania prejudycjalne, zmierza do ustalenia czy w świetle rozporządzenia nr 1215/2012 sąd, w którego obszarze właściwości znajduje się centrum interesów życiowych osoby podnoszącej naruszenie jej dóbr osobistych przez treści opublikowane na stronie internetowej ma jurysdykcję do rozpoznania – w odniesieniu do całości doznanych krzywd i poniesionych szkód – powództwa odszkodowawczego wniesionego przez tę osobę tylko wtedy, gdy treści te pozwalają na bezpośrednie lub pośrednie indywidualne zidentyfikowanie tej osoby.

ROZSTRZYGNIECIE

Trybunał stwierdził, że **sąd, w którego obszarze właściwości znajduje się centrum interesów życiowych osoby podnoszącej naruszenie jej dóbr osobistych przez treści opublikowane na stronie internetowej, ma jurysdykcję do rozpoznania – w odniesieniu do całości doznanych krzywd i poniesionych szkód – powództwa**

odszkodowawczego wniesionego przez tę osobę tylko wtedy, gdy treści te zawierają obiektywne i możliwe do zweryfikowania elementy, pozwalające na bezpośrednie lub pośrednie indywidualne zidentyfikowanie tej osoby.

W pierwszej kolejności Trybunał podkreślił, że wspomniane rozporządzenie dąży do osiągnięcia celu pewności prawa, jakim jest wzmocnienie ochrony prawnej osób zamieszkujących na terenie Unii lub mających na terenie Unii swoją siedzibę i jednocześnie umożliwienie powodowi łatwego zidentyfikowania sądu, do którego może on wnieść powództwo, a pozwanemu racjonalnego przewidzenia sądu, przed jakim może być pozwany.

Następnie Trybunał przypomniał, że w przypadku naruszenia dóbr osobistych za pośrednictwem treści opublikowanych na stronie internetowej osoba, która uważa się za poszkodowaną, może wytoczyć powództwo dotyczące odpowiedzialności za całość doznanych krzywd i poniesionych szkód przed sądami państwa członkowskiego, w którym znajduje się centrum jej interesów życiowych.

Trybunał zaznaczył, że jurysdykcja sądu, w którego obszarze właściwości osoba uważająca się za poszkodowaną ma centrum swoich interesów życiowych, jest zgodna z celem przewidywalności przepisów o jurysdykcji z punktu widzenia pozwanego, ponieważ podmiot publikujący treści powodujące naruszenie w Internecie może, w chwili, w której je publikuje, przewidzieć, gdzie znajdują się centra interesów życiowych osób, których treści te dotyczą, w związku z czym kryterium centrum interesów życiowych umożliwia jednocześnie powodowi łatwe zidentyfikowanie sądu, do którego może on wnieść powództwo, a pozwanemu racjonalne przewidzenie sądu, przed jakim może być pozwany.

Jednakże, sprawa rozpatrywana przez SA w Warszawie dotyczy sytuacji, w której osoba uznająca, iż jej dobra osobiste zostały naruszone przez treści opublikowane na stronie internetowej Mittelbayerischer Verlag, nie została w żaden sposób wskazana, czy to bezpośrednio, czy też pośrednio, w opublikowanym artykule.

W tych okolicznościach przyznanie jurysdykcji do rozpoznania – w odniesieniu do całości doznanych krzywd i poniesionych szkód – powództwa odszkodowawczego wniesionego przez tę osobę, gdy w treści tej osoba ta nie została indywidualnie, czy to bezpośrednio, czy pośrednio, zidentyfikowana, sądowi, w którego obszarze właściwości znajduje się centrum interesów życiowych owej osoby, godziłoby w przewidywalność przepisów o jurysdykcji oraz w pewność prawa, w szczególności w stosunku do podmiotu publikującego sporne treści.

Wykładnia przeciwna prowadziłaby do sytuacji, w której wiele sądów byłoby właściwych do rozpoznania danego powództwa, i mogłaby w ten sposób wpływać na przewidywalność przepisów o jurysdykcji ustanowionych przez wspomniane rozporządzenie, naruszając w konsekwencji zasadę pewności prawa, leżącą u podstawy tego rozporządzenia.

Aby zrealizowane zostały cele przewidywalności przepisów o jurysdykcji przewidzianych przez rozporządzenie oraz pewności prawa, związek ten musi – w sytuacji, w której powód twierdzi, że jego dobra osobiste zostały naruszone przez treści opublikowane w Internecie – być oparty nie na elementach wyłącznie subiektywnych, związanych jedynie z indywidualną wrażliwością tej osoby, lecz na elementach obiektywnych i możliwych do zweryfikowania, pozwalających na bezpośrednie lub pośrednie indywidualne zidentyfikowanie tej osoby.

Zwykła przynależność danej osoby do możliwej do zidentyfikowania szerokiej grupy również nie pozwala na zrealizowanie celów przewidywalności przepisów o jurysdykcji i pewności prawa, ponieważ centra interesów życiowych osób należących do tej grupy mogą potencjalnie znajdować się w którymkolwiek z państw członkowskich Unii.

W analizowanej sprawie SM wyraźnie nie został bezpośrednio lub pośrednio indywidualnie zidentyfikowany w treści opublikowanej na stronie internetowej Mittelbayerischer Verlag, ale uważa on, że użycie w owej treści spornego określenia stanowi, w związku z tym, iż należy on narodu polskiego, naruszenie jego dóbr osobistych.

W ocenie Trybunału w takiej sytuacji brak jest szczególnie ścisłego związku pomiędzy sądem, w którego obszarze właściwości znajduje się centrum interesów życiowych osoby powołującej się na naruszenie jej dóbr osobistych, a przedmiotowym sporem, w związku z czym sąd ów nie ma jurysdykcji do rozpoznania tego sporu w oparciu o przepisy rozporządzenia nr 1215/2012.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotykają się z podobnym problemem.

Tekst wyroku dostępny na stronie internetowej Trybunału od godz. 12.00 w dniu ogłoszenia:

[C-800/19](#)

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże w żaden sposób Trybunału Sprawiedliwości.

Ireneusz Kolowca

Wydział ds. kontaktów z mediami i informacji Trybunału Sprawiedliwości UE